

سالک چیست؟

سالک، یک بیماری انگلی تک یاخته ای میکروسکوپی در ایران است که به وسیله پشه خاکی به انسان منتقل شده و ایجاد زخم پوستی می کند و ممکن است بیش از یک سال طول بکشد ولی محل آن بعد از بهبود تا پایان عمر باقی می ماند و موجب آزار فرد می شود.

انواع سالک در ایران:

۱- سالک شهری یا خشک :

این نوع بیماری در شهرهای کوچک و بزرگ اتفاق می افتد ، به دلیل نبودن ترشحات در سالک شهری به آن نوع خشک نیز گفته می شود.

این بیماری از فرد مبتلا بوسیله پشه خاکی به فرد سالم منتقل می شود . سگ مبتلا به عنوان مخزن سالک مطرح است .

در این نوع سالک پس از ۲ تا ۸ ماه از گزش پشه خاکی آلوده، برجستگی کوچک سرخ رنگی در محل گزش ظاهر می شود. پس از گذشت ۲ تا ۳ ماه ضایعه برجسته با نسبتاً سفت می شود. کم کم در روی آن فرو رفتگی ایجاد شده و به تدریج ضایعه به صورت زخمی باز در می آید. حدود زخم مشخص و حاشیه ای نامنظم و برجسته دارد.

سالک نوع شهری در شهرهای مشهد، تهران، شیراز، کرمان، نیشابور، یزد، بم و ... وجود دارد و ممکن است در هر منطقه شهری دیگر اتفاق بیفتد.

۲- سالک روستایی یا مرطوب :

به دلیل وجود ترشح در ضایعه سالک روستایی به نام نوع مرطوب نیز گفته می شود . در این نوع سالک انگل بیماری توسط پشه خاکی از برخی موش های صحرائی به انسان منتقل می شود . در سالک روستایی معمولاً ۴ ماه پس از گزش پشه خاکی. ضایعه به صورت جوش ظاهر شده سپس زخمی و به سرعت بزرگ می شود. لبه زخم معمولاً برجسته و زخم، دارای ترشح است.

سالک نوع روستایی در استان های اصفهان، فارس، خوزستان، کرمان، گلستان، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، بوشهر، هرمزگان، سمنان، سیستان و بلوچستان، یزد، ایلام و... وجود دارد.

عواملی که موجب ابتلا افراد به سالک می گردد :

- نداشتن اطلاعات کافی در مورد حفاظت فردی
- تجمع زباله ها و نخاله های ساختمانی و نبودن سیستم بهداشتی دفع فاضلاب
- استفاده نکردن یا استفاده نامناسب از پشه بند بهداشتی، توری و پرده بهداشتی
- نگهداری دام ها و پرندگان در نزدیک منازل
- ساخت اماکن مسکونی در مجاورت لانه های چوندگان
- مسافرت به مناطق آلوده
- مراجعه نکردن بیماران برای تشخیص و درمان به مراکز بهداشتی درمانی
- زندگی در ساختمان های مخروبه یا نزدیک آن ها
- گسترش کشاورزی بدون هماهنگی با مراکز بهداشتی
- استفاده از کودهای مرعی غیر استاندارد در مراتع

محل تکثیر و زندگی پشه ناقل بیماری: حداکثر خونخواری پشه خاکی در غروب آفتاب شروع و در طول شب ادامه دارد که در

این زمان انتقال بیماری صورت می گیرد. پشه خاکی روزها را در جای تاریک و مرطوب به ویژه زیر تخت ها، پشت کمدها، شکاف دیوارها و گوشه دیوارها، زیر زمین، لانه های پرندگان، چوندگان و زیر تخته سنگها استراحت می کند . محل تکثیر پشه خاکی در زباله ها، نخاله های ساختمانی، کود و فضولات دام ها و مخروبه ها است .

درمان:

درمان سالک به دو صورت موضعی و عضلانی انجام می شود .

در درمان موضعی دارو هفته ای یکبار اطراف زخم تزریق می شود . همچنین با مواد مخصوص هر دو هفته یک بار محل زخم را منجمد می کنند (سرما درمانی) . طول مدت درمان موضعی ۱۲ هفته است. در بعضی بیماران دارو به صورت تزریق عضلانی روزانه بکار می رود که ۲ تا ۳ هفته تجویز می شود.

مزایای درمان به موقع :

۱. در صورتی که بیمار در ابتدای بروز علائم مراجعه کند، ضایعه کوچکتر بوده پس زودتر با درمان بهبود می یابد. همچنین جوشگاه کوچکتری در محل زخم باقی می ماند و اشکال بدقیافه و زشت نیز ایجاد نمی شود .
۲. چون ممکن است پشه خاکی با نیش زدن شما آلوده شود و بیماری را به سایر افراد خانواده منتقل شود، با درمان به موقع از انتقال بیماری خود به سایر افراد خانواده پیشگیری می گردد .

پانسمان زخم: محل ضایعه یک الی دو بار در روز با آب تمیز و صابون شستشو داده می شود و در صورت داشتن ترشحات با بتادین در صورت نبودن ترشح با یک پماد آنتی بیوتیکی پانسمان می شود. پانسمان مانع چرکی شدن زخم و همچنین انتقال سالک به سایر افراد خانواده می گردد .

پیشگیری از ابتلا به بیماری سالک :

۱. نریختن زباله ها و نخاله های ساختمانی در اطراف منازل

۲. استفاده از پشه بند، توری و پرده بهداشتی (منافذ ریز و آغشته به حشره کش) به خصوص در هنگام غروب و در طول شب

۳. استفاده از لباس های کاملاً پوشیده با آستین های بلند و شلوار بلند به ویژه هنگام غروب و در طول شب
۴. استفاده از پمادهای دورکننده حشرات به خصوص در هنگام غروب و در طول شب
۵. نرفتن به مناطق آلوده در هنگام غروب و در طی شب
۶. نگهداری نکردن دام ها در نزدیکی محل سکونت

۷. مراجعه به مراکز بهداشتی در صورت بروز هر ضایعه مشکوک (هر ضایعه که بیش از ۱۴ روز طول کشیده باشد) به ویژه اگر سابقه مسافرت وجود داشته باشد .
۸. همکاری با کارکنان مراکز بهداشتی درمانی
۹. در صورت ابتلا تکمیل دوره درمانی
۱۰. رعایت پانسمان محل زخم تا زمان بهبود به نحوی که روی زخم باز نباشد .

منبع:

۱. دستور العمل کشوری کنترل سالک